

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΗΒΩΝ και ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
(Κυριακή του Θωμά)

Από την Κυριακή του Αντίπασχα, ή Κυριακή Β΄ από του Πάσχα, ή Κυριακή του Θωμά, αρχίζει η ανακύκλωση της εορτής της Κυριακής. Της ημέρας κατά την οποία αναστήθηκε ο Κύριος. Είναι τόσο μεγάλη η εορτή της αναστάσεως που, ενώ όλες τις άλλες εορτές τις γιορτάζουμε μια φορά το χρόνο, την εορτή αυτή τη γιορτάζουμε πενήντα δύο φορές το χρόνο. Τέσσερις περίπου Κυριακές το μήνα· διότι έρχονται μήνες που έχουν πέντε Κυριακές ο καθένας.

Η Κυριακή είναι αφ' ενός μεν η πρώτη μέρα της εβδομάδας, η «μία των Σαββάτων» κατά τα ευαγγέλια, αφ' ετέρου δε –κατά μία άλλη εκδοχή– είναι η όγδοη μέρα, αφού ακολουθεί την έβδομη ημέρα, το Σάββατο. Οι πατέρες, όταν μιλούν για την όγδοη μέρα, εννοούν την Κυριακή ή κατ' επέκταση την αιωνιότητα της οποίας πρόγευση είναι η Κυριακή.

Κάθε Κυριακή, ο ιερέυς, εκτός του ευαγγελίου της θείας Λειτουργίας, αναγιγνώσκει στον όρθρο το εωθινό ευαγγέλιο, το οποίο περιγράφει την ανάσταση του Χριστού. Όταν το αναγιγνώσκει, κάθεται στο δεξιό μέρος της αγίας Τραπέζης· διότι δεξιά του τάφου καθόταν ο άγγελος που μίλησε στις μυροφόρες (Μαρκ. 16,5). Τα εωθινά ευαγγέλια είναι ένδεκα στο σύνολό τους και ανακυκλώνονται συνεχώς καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Μετά το ευαγγέλιο απαγγέλλουμε την προσευχή «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι», ψάλλουμε δε, στον όρθρο και στη λειτουργία, το αναστάσιμο απολυτίκιο κατά τον ήχο της εβδομάδας.

Την ημέρα της Κυριακής, την σημασία και την σπουδαιότητά της, την τόνισε το Άγιο Πνεύμα, από την αρχή της αγίας Γραφής, παρουσιάζοντας τη σπουδαιότητα του Σαββάτου, που ήταν για τους Εβραίους ότι η Κυριακή είναι για τους χριστιανούς. Στη Γένεση (2,1-3) διαβάζουμε τα εξής σημαντικά. «Και ολοκληρώθηκε η δημιουργία του ουρανού και της γης και όλος ο στολισμός τους. Και, την έκτη μέρα, ολοκλήρωσε ο Θεός τα έργα που έκανε· και έτσι αναπαύθηκε, την έβδομη μέρα, από όλα τα έργα που πραγματοποίησε. Ευλόγησε δε ο Θεός την έβδομη μέρα και την αγίασε· διότι κατ' αυτήν τελείωσε από τα έργα τα οποία είχε προγραμματίσει».

Γιατί ο Θεός ευλόγησε την μέρα που δεν έκανε τίποτα; Γιατί δεν ευλόγησε την πρώτη μέρα που δημιούργησε το φως, η οποία είναι τόσο σπουδαία που ο Μωυσής την ονομάζει «μία» και όχι πρώτη; Γιατί δεν ευλόγησε τις άλλες μέρες που έγινε ο ουρανός, η ξηρά, τ' αστέρια, τα ψάρια, τα ζώα, ο άνθρωπος;

Α΄. Την ευλόγησε ο Θεός, διότι σ' αυτήν –όπως προαναφέραμε– ολοκλήρωσε το έργο της υλικής δημιουργίας του και από κει και πέρα άρχισε το έργο της πνευματικής δημιουργίας του.

Ο Θεός δημιουργεί έργα αισθητά, υλικά, πρόσκαιρα. Υπάρχουν όμως και έργα του Θεού πνευματικά, άυλα, που είναι αιώνια και συνεχή. Έτσι π. χ. διαβάζουμε στο βιβλίο των ψαλμών (110,7): «Έργα χειρών αυτού αλήθεια και κρίσις». Άναρχα και ατελεύτητα έργα του Θεού, κατά τον άγιο Γρηγόριο Παλαμά, είναι η γνώση των όντων, η πρόγνωση αυτών που θα γίνουν, η κρίση και η πρόνοια, η παύση του «περισπασμού» και η επιστροφή στον εαυτό του. Αυτά ο Θεός δεν τα σταματά ποτέ. «Ο πατήρ μου έως άρτι εργάζεται καγώ εργάζομαι» (Ιω. 5,17). Γι' αυτό ο Θεός ευλόγησε την έβδομη μέρα: διότι κατέπαυσε τα αισθητά, υλικά και πρόσκαιρα έργα. Από κει και πέρα εργάζεται αποκλειστικά τα αιώνια. Αιώνιο έργο είναι και της θείας προνοίας και της ποδηγετήσεως του κόσμου προς το τέλος που θέλει ο Θεός. Ο Θεός από υπερβολική αγάπη εξήλθε της φύσεώς του και δημιούργησε τον κόσμο. **Την έβδομη μέρα επανήλθε στο ύψος της θεότητάς του** που ποτέ βέβαια δεν εγκατέλειψε. Εξήλθε τροπικά: όχι τοπικά και ουσιαστικά.

Με το παράδειγμα αυτό, ο Θεός μας διδάσκει να ζητούμε να εισέλθουμε στη κατάπαυση των υλικών έργων και, κατά τη δύναμη και προαίρεση του καθενός μας, ν' ασχολούμαστε με τη θεωρία και τη δοξολογία του Θεού. Πρέπει να εγκαταλείψουμε τις συνεχείς και πολύμορφες φροντίδες και τα έργα τα σχετικά μ' αυτές. Πρέπει ν' αδολεσχήσουμε και να εντρυφήσουμε στα λόγια και στα δικαιώματα του Κυρίου. Ας θυμηθούμε την Μάρθα, που φρόντιζε για τον Κύριο με υλικά έργα και κατακρίθηκε, ενώ η Μαρία, που εντρυφούσε στα λόγια και τη θεωρία του, επαινέθηκε και βραβεύτηκε. Απομάκρυνε λοιπόν το νου σου από κάθε έργο και λογισμό, ακόμη και αγαθό, και στρέψε τον προς τον εαυτό σου με προσοχή και προσευχή. Έτσι θα εισέλθεις στη θεία κατάπαυση και ευλογία. Γι' αυτό ο Μωυσής διέταξε την αργία της εβδόμης μέρας. Εννοούσε ανάπαυση από τα σωματικά έργα: όχι όμως από τα ψυχικά, τα οποία πρέπει να τελούμε συνεχώς και ακατάπαυστα.

Σάββατο για μας τους χριστιανούς είναι η Κυριακή την οποία πρέπει να γιορτάζουμε όπως γιόρταζαν οι Εβραίοι το Σάββατο. Με κατάπαυση δηλαδή των υλικών έργων και ενασχόληση με πνευματικά έργα.

Β'. Αλλά υπάρχει και μία άλλη αιτία που ευλόγησε ο Θεός την εβδόμη μέρα. Ο Θεός προέβλεψε την πτώση του ανθρώπου και την ανάγκη ανακαινίσεώς του. Η ανακαινίση αυτή έγινε με την κάθοδο του Χριστού στον Άδη κατά το Μέγα Σάββατο. Αυτό ήταν το μεγάλο πνευματικό έργο του Θεού που επιτελέστηκε την έβδομη μέρα και γι' αυτό την ευλόγησε εξ αρχής, από κτίσεως κόσμου. Βέβαια το έργο αυτό προετοιμάστηκε Σάββατο, φάνηκε όμως και εκτελέστηκε καθαρά την Κυριακή διά της δεσποτικής αναστάσεως. Οτι είναι η Παρασκευή για το Σάββατο, αυτό είναι το Σάββατο έναντι της Κυριακής. Η Κυριακή υπερέχει όσο η ουσία και η αλήθεια από τον τύπο και την σκιά. Συνεπώς, όσα μπορεί να πει κανείς για το Μ. Σάββατο, αυτά αναφέρονται και με το παραπάνω για την Κυριακή. Την τιμή της όγδοης μέρας την εισήγαγε –εμμέσως και προφητικά θα λέγαμε– ο Μωυσής, όταν θέσπιζε το Σαββατιαίο έτος (Λευϊτ. 25,1-7), το Ιωβηλαίο έτος (Λευϊτ. 25,8-34) και τη γιορτή των σαλπύγων (Λευϊτ. 23,24-36).

Αρχιμ. Μελέτιος Απ. Βαδραχάνης

Σημείωση: τα ανωτέρω είναι περιληπτική διασκευή και παρουσίαση ορισμένων σημείων της 17^{ης} ομιλίας του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά (Ε.Π.Ε. 9,485). Για την απόδοση.